

هم ریشه‌دار می‌شود. مثل ابوالحسن خان صبا که فرهنگستان موسیقی ایران بود. به نظم مشکاتیان هم چنین نقشی داشت.» همچنین محمدرضا لطفی در مجله «نامه‌شیدا» که در اسفند ۸۸ به‌چاپ رسیده‌است، درباره مشکاتیان چنین می‌گوید: «پرویز در آن روزگار بسیار کم حرف می‌زد و بیشتر گوش می‌کرد. استعداد و ظرفیتش برای پذیرش اندیشه و احساس دیگران بسیار باز بود. عمق فضای موسیقی‌اش و اجرای ستورش در چهارچوب کارهای استاد پاپور بود اما ذائقه خاص خراسانی خود را نیز بدان

افزوده بود.»

لطفی در بخش دیگر این گفت‌وگو می‌گوید: «پرویز هم مانند خیلی از موسیقی‌انان تنها درگذشت. او رفت اما برای ما آثار زیبایی گذاشت. به همین دلیل است که او برای ما زنده است. او زحمات بسیاری برای موسیقی کشید. مشکاتیان خوانندگان و نوازندگان بسیاری را به شهرت رسانید. روح دوست داشتنی و بزرگ پرویز زنده و جاودان خواهد ماند و ما باید هر ساله با برگزاری برنامه‌های باکیفیت عالی او را به نسل‌های بعدی بشناسانیم…»

اصیل ایرانی در سال‌های پایانی رژیم پهلوی و پس از انقلاب اسلامی داشتند. او دوران طلایی فعالیت پرویز مشکاتیان را، سال‌های بین ۱۳۶۲ تا ۱۳۷۴ می‌داند. زمانی که با همکاری محمدرضا شجریان شاهکار خلق می‌کنند. آلبوم‌های «بیداد»، «آستان جانان» و «سر عشق» که شجریان خوانده و مشکاتیان آهنگ‌ساز یا نوازنده آن‌ها بوده‌است. به گفته نظیف، مشکاتیان در سال ۱۳۶۴ خورشیدی و با آهنگ‌سازی برای آلبوم بیداد و با تصنیف زیبای «یاد باد» (روز وصل دوستداران یاد باد. یاد باد آن روزگار) یاد باد) فضای موسیقی ایران را تغییر داد. اثری با تیراژ بالا که در آن سال بسیار محبوب شد. این پژوهِشگر موسیقی، درباره ویژگی‌های اخلاقی و کاری این استاد موسیقی هم می‌گوید: او معروف به شناخت شعر بود. اشعاری مناسب انتخاب می‌کرد. در آهنگ‌سازی توانا بوده‌به‌ویژه در قطعات بدون کلام و تصنیف. مردم‌دوست بود و تمرکزش بر میهن‌پرستی بود. او با آلبوم «افشاری مرکب»، ایرج بسطامی را به موسیقی ایران معرفی کرد و بعد هم کیوان ساکت را.

- موسیقی درگ و پوست این سرزمین جریان داشته است

علیرضا قیامتی دانشیار دانشگاه فردوسی و پژوهِشگر ادبیات عامه که در برنامه حضور دارد، مشکاتیان را اسطوره موسیقی ایران زمین می‌خواند و می‌گوید: او بسیار به ادبیات کشورمان علاقه‌مند بود. از طرفی آثار پژوهشی‌اش اگر نگوییم بی‌نظیر، کم‌نظیر است. او در ادامه، موسیقی ایران را هم‌طراز با حکمت و اخلاق و همه نیکی‌های معرفی می‌کند. قیامتی می‌گوید: موسیقی یادگار بزرگ از اندیشمندان و فرهنگ‌نیاکانی ماست. ما در ایران باستان بارید و نکسا را داشتیم. ما برای هر روزمان یک آهنگ داشتیم. ۳۶۰لحن بارید که برای هر روز یک آهنگ بوده‌است. این‌ها نشان می‌دهد که موسیقی در رگ و پوست این سرزمین جریان داشته است. همان موسیقی که عامل پدیدآمدن یکی از بزرگ‌ترین شاهکارهای حماسی جهان شاهنامه است.

- احداث خانه موسیقی در معدن فیروزه

نزدیک به پایان این مراسم، خبر خوش احداث خانه موسیقی نیشابور به نام پرویز مشکاتیان و در معدن فیروزه این شهر را اعلام می‌کنند. مدیر اجرایی این پروژه که ساخت کتابخانه و موزه را هم

عکس: مهدیه غفوریان/شهرآرا

فصل فراموشی

مروری بر چند فیلم سینمای ایران که به‌موضوع بیماری آلزایمر پرداخته‌اند

محمد عنبرسوز

۲۱ سپتامبر همزمان با ۳۰ شهریور در تقویم هجری شمسی، به عنوان روز جهانی آلزایمر نام‌گذاری شده و فعالان اجتماعی در این روز اقدامات شایسته‌تجسینی را برای آگاهی‌بخشی درباره آلزایمر،

پیشگیری از این بیماری و روش صحیح برخورد با مبتلایان انجام می‌دهند. آلزایمر یا بیماری فراموشی سوزه جذابی برای سینما هم هست؛ زیرا یکی از عناصر مهم فیلم‌نامه‌های سینمایی که ارزش والایی زنده‌حالی حرف‌های این عرصه دارد، نمایش تحول و دگرگونی تدریجی وضعیت انسان است. بیماری آلزایمر هم با نشانه‌های ابتدایی آغاز می‌شود و به

فیلم‌مانندگار «جدایی نادر از سیمین» که با عنوان کوتاه‌شده «یک جدایی» توانست برای نخستین بار ایران را صاحب مجسمه اسکار کند، در کنار همه شایستگی‌ها و ارزش‌هایش، بهترین پرداخت سینمایی ایران به موضوع آلزایمر هم محسوب می‌شود که اساساً گره اصلی و ابتدایی درام را با همین بیماری پدر نادر طراحی می‌کند. همان‌طور که احتمالاً به یاد دارید، یکی از دلایل نادر برای امتناع از مهاجرت و اختلاف‌نظر بر سر این موضوع با همسرش سیمین، بیماری آلزایمر پدرش

است که به بهترین نحو در دیالوگ‌نویسی چیره‌دستانه اصغر فرهادی منعکس شده. گفت‌وگوی پینگ‌پونگی نادر و سیمین در سکانس دآگاه و جمله در خشان «من که می‌فهمم اون پدرمه» بی‌تردید یکی از دیالوگ‌های ماندگار سینمای ایران است. همچنین سکانس پراساس شستن پدر بیمار در حمام، یکی از موقعیت‌های فراموش‌نشدنی خلق شده به دست اصغر

کیومرث پوراحمد که یکی از فیلم‌سازان باسابقه و کارنامه‌دار سینمای ایران است و خلق آثار ماندگاری همچون «قصه‌های مجید»، «توبوس شب»، «تسب پلدا» و «خواهران غریب» را در کارنامه دارد، در سال‌های اخیر به خاطر افت کیفیت فیلم‌هایش مورد هجمه‌های سنگینی از سوی اهالی سینما قرار گرفته. نمی‌توان منکر این شد که فیلم‌های یک دهه اخیر پوراحمد، دیگر آن صلابت و اثرگذاری سابق آثار او را ندارند؛ اما تعهد فیلم‌سازی یک هنرمند پیشرو و تلاش برای پرداختن به موضوعات انسانی و بنیادین، هنوز هم در فیلم‌های این

کارگردان به چشم می‌خورد. شاید «کفش‌هایم کو؟» به لحاظ کیفیت سینمایی فیلم مهمی نباشد، اما از منظر توجه به یک موضوع مهم با ابعاد اخلاقی و انسانی، از اهمیت انکار‌ناپذیری برخوردار است. این فیلم داستان زندگی مرد متمولی به نام حبیب را روایت می‌کند که به بیماری آلزایمر دچار شده و

«نیات» که یک درام خانوادگی نسبتاً ساده و دیار نیشابور هم سروداش را در رئای سرو آزاد خراسان چنین می‌خواند: مستیش ویران می‌کند انگورها را با خاک یکسان می‌کند مغرورها را مضراب‌ها را صبح نیشابور کافیت مشکاتیان جان می‌دمد ستورها را

مشخص می‌شود که زن به بیماری آلزایمر دچار شده. پس از اطلاع مرد از ابتلای همسر سابقش به بیماری آلزایمر، اندوه غریبی به فیلم تزریق می‌شود و شهاب حسینی با یک پلان بازی خیره‌کننده در این بخش، قدرت بازیگری‌اش را به رخ می‌کشد.

رویا افشار، بازیگر باسابقه و گزیده‌کاری که قدیمی‌ترها او را با سریال معروف و نوستالژیک «آیینه» در دهه شصت به یاد می‌آورند، دو سال قبل با نقشی متفاوت و دشوار به سینما آمد و توانایی‌های ویژه خود در بازیگری را به نمایش گذاشت. «سرکوب» که نخستین تجربه کارگردانی سینما برای رضا گوران است، قصه خانواده‌ای را روایت می‌کند که سال‌ها زیر سلطه و آزار پدری مستبد بوده‌اند؛ اما به واسطه کم شدن پدر، پس از مدت‌ها، در یک شب غریب دور هم جمع می‌شوند و

خاطرات تلخ گذشته خود را مرور می‌کنند. الهام کربا، سارا بهرامی و پردیس احمدیه بازیگران نقش سه دختر خانواده هستند و نقش مادرشان که به آلزایمر مبتلا شده را رویا افشار بازی می‌کند. حواله دادن حجم‌انبوه و ترسناکی از سیاهی و خباثت به نقش غایب پدر، در کنار رویکرد اغراق شده فیلم در هواداری از زنان، باعث شد «سرکوب» به اثر چندان موفق‌ی در سینمای ایران

مرور زمان فرد را به جایی می‌رساند که

حتی ممکن است ساده‌ترین اطلاعات زندگی خود را هم به یاد نیاورد و از شناختن نزدیکان خود عاجز بماند. به‌علاوه، بیماری آلزایمر در جامعه سنتی و خانواده‌محور ایران که طبیعتاً جایگاهی دست نیافتنی و مقدس برای پدر و مادر قائل است، می‌تواند موضوع جذابی برای تحقق اهداف تربیتی و اخلاقی مرتبط با خانواده باشد.

سینمای جهان هم به مسئله آلزایمر بی‌تفاوت نبوده و سینماگران کشورهای مختلف تلاش‌های متفاوتی برای آگاهی‌بخشی درباره این بیماری از خود نشان داده‌اند. شاید بیراه نباشد اگر مهم‌ترین فیلم سینمای جهان درباره آلزایمر را «هنوز آلیس»، ساخته تحسین شده واش وستمورلند و ریچارد گلتزر،

فرهادی است که با بازی خوب پیمان معادی، اشک

فیلم‌بردار کار کشته این فیلم را هم در هنگام ضبط درآورد. در این مورد، نباید بازی جافته‌ده و باورپذیر علی اصغر شهزادی در نقش پدر نادر را هم فراموش کنیم که با طرافت هرچه تمام‌تر اجرا شده بود و به ماندگاری فیلم یاری رساند.

خانواده‌اش او را ترک

کرده‌اند. مهم‌ترین نقطه قوت «کفش‌هایم کو؟» بازی پر تلاش و تحسین‌برانگیز رضا کیانیان در نقش حبیب کاوه‌است که دگرگونی‌های شخصیت مبتلا به این بیماری را به شکلی باورپذیر اجرا می‌کند.

بازی نازنین فراهانی در

نقش مادر نبات، خوب و باورپذیر است و در سکانس پایانی و تراژیک فیلم، یعنی جایی که فراموشی کاملاً بر او مسلط شده، اثرگذار و غم‌انگیز جلوه می‌کند.

تبدیل نشود.

با این حال، طراحی آلزایمر برای شخصیت مادر رنج‌کشیده‌ای که گهگاه بخش‌هایی از گذشته تلخ خود و فرزندانش را به یاد آورده و به وقایع پیرامونش واکنش نشان می‌دهد، انتخاب درست و تاثیرگذاری برای روایت یک‌یک فیلم اجتماعی غم‌انگیز به شمار می‌رود.

معرفی برگزیدگان کارگاه‌نمایشنامه‌نویسی رضوی

قطب‌الدین صادقی، نصرا... قادری و نادر برهانی مرند به عنوان استادان اولین کارگاه مجازی نمایشنامه‌نویسی رضوی ۱۲ برگزیده این دوره از کارگاه را معرفی کردند. این آثار از میان ۸۰ اثر رسیده به دبیرخانه در دو بخش آزاد و اقتباسی انتخاب شدند.
براین اساس در بخش آزاد طرح نمایشنامه «جای پای رضا» به نویسندگی عقیل جماعتی از جزیره خارک، طرح نمایشنامه «برگشته» به نویسندگی محمود مرادی جهان از قم، طرح نمایشنامه «سو.و.اینک ما سه نفر» به نویسندگی مناصور جنتی از مشهد، طرح نمایشنامه «مارینا ترنج» به نویسندگی بهمن بارانی از خوسف (بیرجند)، طرح نمایشنامه «سوئیت شماره هشت» به نویسندگی مهدی فتحی از اهواز، طرح نمایشنامه «پر» به نویسندگی مجید کاظم‌زاده مژده‌ای از رشت و طرح نمایشنامه «یاغی» به نویسندگی موسی هدایتی از قروه انتخاب داوران بودند.
در بخش اقتباسی نیز طرح نمایشنامه «عصر زرد، قصر سرد» به نویسندگی محمدرضا رسولی از زنجان اقتباس از کتاب یک قمقمه از کوثر، طرح نمایشنامه «دل، آینه دل» به نویسندگی ام‌البنین ماهر از مشهد اقتباس از رمان هرابی نوشته سعید تشکری، طرح نمایشنامه «بال‌های اهورا» به نویسندگی پریسا کیومرثی از خرم‌آباد اقتباس از کتاب یک قمقمه از کوثر، طرح نمایشنامه «حمام خون» به نویسندگی احمد ملک‌نژاد از مشهد اقتباس از کتاب یک قمقمه از کوثر و طرح نمایشنامه «زهر تا مهر» به نویسندگی مرمتی ترقی از قم اقتباس از کتاب مژده گل به عنوان آثار برگزیده معرفی شدند. این آثار در سه گروه چهار نفره دسته‌بندی می‌شوند تا افراد زیر نظر استادان نمایش‌نامه‌هایشان را بنویسند. در پایان کارگاه‌ها با اضافه شدن دو داور در کنار قطب‌الدین صادقی، نصرا... قادری و نادر برهانی مرند سه برگزیده انتخاب خواهند شد و در مراسم اختتامیه مورد تجلیل قرار خواهند گرفت. همچنین نمایش‌نامه‌های برتر کارگاه مجازی نمایشنامه‌نویسی رضوی در قالب یک کتاب منتشر می‌شوند.

هنرمند‌مشهدی برگزیده جشنواره هنر‌های تجسمی جوانان

ابوالفضل عسکری هنرمند مشهدی، برگزیده بخش هنر‌های جدید بیست و هفتمین جشنواره هنر‌های تجسمی جوانان ایران شد. بیست و هفتمین جشنواره هنر‌های تجسمی جوانان ایران که امسال برای اولین بار به صورت آنلاین برگزار شد، روز گذشته به ایستگاه پایانی رسید. هیئت داوران نیز بعد از پایان کارگاه‌های سهروزه با انتشار بیانیه برگزیدگان این جشنواره را معرفی کرد. در بخشی از بیانیه هیئت داوران آمده است: «جشنواره بیست و هفتم در حالی به پایان رسید که بخاطر شرایط خاص زمانه برگزار شدن آن در دست در نقطه مقابل سلامتی شرکت‌کنندگان قرار گرفته بود. جوانان، این بار با چشم‌پوشی از حضور در کنار همدیگر که از ارکان مهم این جشنواره است و با حفظ بیشترین فاصله اجتماعی مانع از توقف این رویداد هنری شدند.»
همچنین در این بیانیه اسامی برگزیدگان بخش‌های پوستر، تصویرسازی، خوش‌نویسی، طراحی، عکاسی، کارکاتور، مجسمه‌سازی، نقاشی، تئاتر گری و هنر‌های جدید اعلام شده‌است. هیئت داوران بخش هنر‌های جدید را که ابوالفضل عسکری، هنرمند جوان مشهدی برگزیده آن شد، احمد نادعلیان، امیر راد و بهنام کامرانی تشکیل می‌دادند.

سید‌مهدی شهیدزاده درگذشت

سید مهدی شهیدزاده شاعر و نقاش ساکن مشهد هم‌زمان با روز شعر و ادب فارسی درگذشت. او حدود نیم‌قرن مدیریت محفل انجمن ادبی پویا را برعهده داشت که در خانه شخصی‌اش و با هزینه شخصی برگزار می‌کرد.

این شاعر متولد سال ۱۳۱۵ و اصلالتا کرمانی بود. تحت تاثیر اشعار مولانا و در سبک عارفانه و ملی‌میهنی می‌سرود. محمد نیک شاعر مشهدی در گفت‌وگو با شهرآرا درباره سید مهدی شهیدزاده این گونه توضیح می‌دهد: او اولین کتابشان را آماده چاپ داشت. اما متأسفانه عمرش وفا نکرد تا این اثر چاپ شود. به گفته او شهیدزاده ساعت ۱۴ امروز در قطعه نام‌آوران بهشت رضا به خاک سپرده می‌شود.

آغاز پیش تولید «زالاوا»

پیش تولید فیلم سینمایی «زالاوا» به نویسندگی و کارگردانی ارسلان امیری آغاز شد و نوید پورفرج اولین بازیگری است که در این پروژه سینمایی حضورش قطعی شده‌است. طرح و فیلم‌نامه «زالاوا» در سال ۲۰۱۹ در بازار آسیایی فیلم‌هنگ‌کنگ از میان آثار متقاضی از بیست‌ویک کشور در مرحله دآوری نهایی قرار گرفت و سرانجام موفق شد جایزه حمایت HAF را که از سوی خانه فیلم کره‌جنوبی اهدا می‌شود، دریافت کند. فیلم سینمایی «زالاوا» به تهیه‌کنندگی روح...و سمیرا برادری تولید می‌شود.

کتاب بهزاد فراهانی در راه چاپ

بهزاد فراهانی از انتشار مجموعه قصه‌های کوتاه خود خبر داد. فراهانی بازیگر سینما و تلویزیون در گفت‌وگو با خبرگزاری صبا بیان کرد: هم‌اکنون مشغول کار روی آخرین کتابم با نام «۵۵ قصه از بهزاد فراهانی» که روایتگر ۵۵ قصه کوتاه‌است، هستم. مخاطب این قصه‌ها قشر خاصی نیستند بلکه از کودک ده ساله تا پیرمرد نود ساله می‌تواند از خواندن این کتاب لذت ببرد.او یادآور شد: این کتاب محصول دوران کروناست چون در شرایط قرنطینه بهترین فرصت بود تا آن را کامل کنم. این کتاب اجازه چاپ و نشر دریافت کرده و هم‌اکنون نیز چاپ آن به پایان رسیده و تا ۲۰ روز آینده در بازار بخش خواهد شد.

شهرآرا

روزنامه شهرامید ورزشکی

اشنه ۳۰ شهریور ۱۳۹۰ شماره ۳۳۳

۱۵

فرهنگ و هنر